

تاریخ ارسال: ۱۴۰۰/۰۸/۲۴

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۹/۰۸

تجربه زیسته: کرونا و آموزش درس تاریخ

علی ابراهیمی^۱

چکیده

هدف از این تحقیق نشان دادن تأثیر انتشار ویروس کرونا بر آموزش تاریخ است، زیرا ما ناگهان با موقعیتی روبرو شدیم که از آموزش الکترونیکی می‌ترسیدیم زیرا اطلاعات بسیار کمی در مورد آن داشتیم و همچنین زیرساختی برای آن وجود نداشت، بنابراین کم‌کم خواسته یا ناخواسته شروع به استفاده از آن کردیم. با وجود همه این معایب، ما همچنین می‌توانیم مزایایی را در مورد آن بیان کنیم، از جمله موارد دیگر، آموزش تاریخ از مکان خاصی دور شد، برگزاری آزمون در زمان معینی تغییر کرد، و پایه‌آموزان های مختلف فراهم شد، همچنین باعث افزایش اعتماد به نفس در معلم و دانش‌آموز می‌شود. در نتیجه، ما به تدریج با تکنیک‌های مختلف یادگیری و ارزیابی آشنا شدیم، از جمله: ضرب‌المثل‌ها، ارائه درس‌ها در قالب فایل‌های صوتی، مقاله، پرسش و پاسخ به سوالات، گوش دادن به فیلم‌ها یا فایل‌های صوتی، و درک در مورد آن، تأثیر موضوع آموخته شده در مورد زندگی شخصی، بیان موضوع در قالب یک شبکه مفهومی، جدول تاریخی، اسلاید، gif، آموزش یک واحد یادگیری، یادگیری با کمک هم‌کلاسی‌ها و استفاده از بسترهای مختلف آزمون، و در نهایت، چه شد بعد از آموزش یاد می‌گیرید؟ مایلید چه بیاموزید؟ در مورد درس امروز چه سوالاتی دارید؟ اینها بخشی از آموزش و ارزیابی دروس تاریخ در دوران کرونا است.

واژگان کلیدی: کرونا، آموزش تاریخ، تأثیر، معایب و مزایا، ارزیابی

^۱- کارشناس ارشد تاریخ تشیع، دبیر تاریخ دبیرستان شبانه روزی امام‌علی(ع) بیرجند

مقدمه

با شیوع ناگهانی کووید-۱۹ از اسفند ماه سال ۹۸، حوزه تعلیم و تربیت نیز مثل دیگر بخش‌ها، به شدت تحت تأثیر قرار گرفت. پروتکل‌های بهداشتی که صرفاً به جهت مهار بیماری، بر رعایت فاصله اجتماعی تأکید داشتند، حضور دانش‌آموزان و دانشجویان در کلاس و آموزش حضوری در مدارس و دانشگاه‌ها را خلاف ضوابط اعلام کردند، اما وقفه در تحصیل و تعطیلی کامل کلاس‌های درس در هر مقطعی می‌توانست مشکلاتی را به همراه داشته باشد، لذا متولیان امر برای برون رفت از معضلات احتمالی به دنبال راهکارهایی رفتند، که همانا تدریس مجازی بهترین و حتی تنهاترین راه چاره بود. در مورد این موضوع- به دلیل جدید بودن بیماری کرونا- در گذشته هیچ فعالیتی انجام نشده بود و عملاً تجربه‌ای وجود نداشت. آن چه در این نوشتار تقدیم می‌گردد؛ ماحصل تجربه شخصی بنده در طول یک سال و اندی آلودگی به کروناست، همین بازه زمانی تلخی که لذت حضور در کلاس و مدرسه و دانشگاه از همه مشتاقان تعلیم و تربیت گرفته شده بود.

در حوزه آموزش و پرورش، با هدف رعایت اصل عدالت آموزشی، آموزش از طریق تلویزیون شروع شد و بعدها در پی رفع مشکل یکسویه بودن آموزش و عدم تعامل بین دانش‌آموز و مدرس، شبکه اجتماعی دانش‌آموزان (شاد) طراحی گشت تا آموزش‌ها در این بستر ارائه شوند، که البته تلاش آموزش و پرورش برای ارائه نسخه‌های برتر و رفع برخی محدودیت‌ها، توانست رضایت نسبی معلمان و دانش‌آموزان را جلب نماید. آموزش از طریق فضای مجازی و به شکل غیرحضوری، زمانی می‌توانست کامل باشد که راهی برای ارزیابی آموخته‌های فراگیران و سنجش مهارت‌های آموزشی، در ادامه تحصیل دیده می‌شد، چرا که؛ ارزشیابی بخشی از فرآیند یادگیری است که جریان آموزش و یادگیری را به یکدیگر پیوند می‌دهد، در این نگاه ارزشیابی با هدف کمک به بهبود فرآیند یادگیری، اصلاح برنامه درسی و تقویت شیوه‌های تدریس به کارگرفته می‌شود (مریوت، ۲۰۰۹). به همین دلیل برگزاری آزمون‌های خاص ارزیابی و ارزشیابی دانش‌آموزان و دانشجویان، جایگاه ویژه‌ای در تحصیل به شکل مجازی یافت. گنجاندن سنجش‌های مهارت فراگیران در پایان هر دوره تحصیلی مشخص، اگر چه می‌تواند راهی برای تعیین تکلیف دانش‌آموزان و دانشجویان برای گذر از یک سال تحصیلی باشد اما این مهم، در فضای مجازی با وجود مزایای فراوان، با معایب متعددی همراه شد.

یک سال و اندی پر از آزمون و خطا

با انتشار غیرمنتظره ویروس کرونا در کشور و در حقیقت غافلگیری همه ما در هر حوزه ای که فعالیت می کنیم، تعطیلی مراکز آموزشی و برگشتن دانشجویان به زادگاه شان و دور شدن همه از مدارس و دانشگاه ها، جزو نخستین تصمیم ها بود، مهمترین خاطره همه ما از آن روزهای سردرگمی، انتظاری بود که برای اعلام نظر ستاد ملی کرونا مبنی بر دایر بودن یا تعطیلی مراکز آموزشی می کشیدیم. تصور غالب بر این بود که تعطیلی کوتاه مدت است و بعد از چند روزی، جنب و جوش به کلاس های درس باز خواهد گشت، از طرفی آموزش و پرورش هم علیرغم این که سال های سال تجربه تعطیلی کلاس ها در برف و بوران و یخبندان و آلودگی هوا و ... را داشته اما هرگز برای استفاده مطلوب از این تعطیلی های اجباری راهکاری نیافته بود، به همین دلیل چند هفته اول به یقین، به بطالت گذشت تا این که موضوع ارائه آموزش های لازم از طریق تلویزیون و بعد هم فضای مجازی مطرح شد.

فضای مجازی اگر چه راه مناسبی بود و در خیلی از مدارس تراز اول استان های توسعه یافته، تجربه شده بود اما سرعت پایین اینترنت، عدم دسترسی همه دانش آموزان به اینترنت، معذوریت استفاده از بعضی پیام رسان ها، جای خالی گوشی تلفن همراه و لپ تاپ در خیلی از خانه ها و .. و از همه مهمتر نابلدی تعداد زیادی از مدرسین، دشواری هایی را رقم زد.

در همین ارتباط سید حسین رضوی یکی از مؤلفین دروس تاریخ می گوید: دیگر ما چیزی به اسم بچه ساکت باش یا گوش کن! نداریم، دیگر معلم انرژی خود را صرف ساکت کردن بچه ها نمی کند؛ چون معنا ندارد. دانش آموز در خانه تنها نشسته است و گوش می کند. البته همان طور که گفتم؛ همین کلاس مجازی انرژی عجیبی از معلم می کشد و او را خسته می کند. باید محتوا آماده کنی، اگر محتوا نداشته باشی در کلاس حرفی برای گفتن نداری و کلاس بسیار کسل کننده می شود.

اما آخرین مرحله ماراتون آموزشی، ارزشیابی و قضاوت در مورد شایستگی های کسب شده دانش آموزان در کلاس مجازی بود که بدون شک به عنوان اولین تجربه، خالی از خطا و اشتباه نبوده و نیست. آموزش غیر حضوری روشی برای ارزیابی نیاز دارد که ایمن، معتبر، قابل اعتماد، قابل قبول، عملیاتی و عادلانه باشد. روش های ارزیابی تکالیف، کارپوشه، خودارزیابی، سنجش همکلاسی و گروه کاری، بحث و مناظره، کتاب باز، مشاوره برخط و آزمون-های برخط چهارگزینه ای، شیوه هایی هستند که در دوران کرونا می توان از آن استفاده نمود (ملیحه اصغری، ۱۳۹۹: ۴۴-۴۹).

ایرادات وارده بر آزمون در فضای مجازی

با شیوع کرونا و تغییر در شیوه های آموزشی، آزمون های ارزشیابی نیز با تغییرات شگرفی مواجه شدند. برگزاری آزمون به شکل مجازی - برای همه دروس، به ویژه تاریخ - موضوعی بود که از همان ابتدای امر، خیلی

موفق به نظر نمی‌رسید و متأسفانه چنان که گمان می‌کردیم، بر برگزاری امتحان، آن هم به دور از هرگونه کنترلی، ایرادات فراوانی وارد بود که به عنوان نخستین تجربه‌ها در ادامه به آن اشاره می‌شود؛

- **ارائه خلاصه یک قسمت از درس**، این خلاصه مطلب باید از طریق شبکه مجازی- که هر روز در حال تغییر است- و به شکل دست نوشته بر روی کاغذ و گرفتن عکس از آن یا ارسال فایل تاپی ارائه می‌شد که البته نداشتن اسم، ناخوانا بودن خطوط و نوشته‌ها، نامتناسب بودن برگه‌ها و ... از معایب این شیوه بوده و هست که با گذشت این مدت طولانی از رواج این شیوه آموزشی، هنوز از مشکلات معلمان به ویژه در مقاطع تحصیلی پایین تر می‌باشد.

- **ارسال فایل صوتی**، شیوه دیگری است که برای تعامل بین مدرس و فراگیر در نظر گرفته شده، اما عدم آشنایی معلمان و اساتید با شیوه‌های تولید محتوا و حتی ارسال آن به لحاظ حجم و نواقص احتمالی، از دیگر معضلاتی است که همچنان وجود دارد و هر چند کارگاه‌های آموزشی مختلفی- حدود ۷۰-۸۰ درصد کارگاه‌های تشکیل شده از اسفند ۹۸ تا اسفند ۹۹ راجع به فضای مجازی و آزمون الکترونیکی و مسائل وابسته به آن بوده- برای رفع این دغدغه و آشنایی با شیوه‌های تدریس و طراحی سؤال برگزار شده، اما مشکلات تا رفع کامل هنوز فاصله دارند.

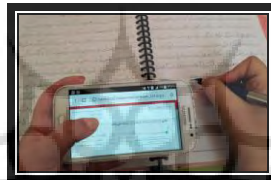
- **قطع و وصل مکرر صدا، تصویر و حتی اینترنت و نیز عدم ارسال به موقع پاسخ آزمون**، بعد از گذشت یک سال، همچنان از گلایه‌های دانش‌آموزان و دانشجویان است که در شمار مشکلات سخت افزاری لحاظ می‌گردد، اما آن چه سلامت آزمون را تضمین می‌کند، نظارت بر شیوه حضور و نحوه پاسخگویی ممتحن است که در شرایط موجود، به جهت عدم وجود ارتباط چهره به چهره، غیرممکن می‌باشد.

در حالت فعلی، امکان تقلب برای فرد به راحتی مهیاست، شخص می‌تواند با اطمینان از این که دیده نمی‌شود، با مراجعه به جزوات و کتاب‌های خود به جواب درست دسترسی داشته باشد و حتی پاسخ‌ها را از طریق شبکه‌های مجازی به طور همزمان برای یک یا چند نفر و حتی کل کلاس ارسال نماید و به همین شیوه از دانسته‌های دیگر هم‌کلاسی‌ها بهره‌برداری نماید، فاجعه‌انگیزتر این که چون امکان کنترل و رصد پاسخگو وجود ندارد، فرد دیگری می‌تواند به جای دانشجو و دانش‌آموز آزمون بدهد، بدون این که کوچکترین تردیدی ایجاد نماید.

- **زمان بر بودن آزمون‌های تشریحی و شفاهی مجازی**؛ که نتیجه آن خستگی آزمون‌گر، توزیع ناعادلانه سؤالات بین دانش‌آموزان، اندک بودن فرصت پاسخگویی و فکر کردن و نیز اضطراب و استرس ناشی از این جریان می‌باشد، و حتی ممکن است دانشجو یا دانش‌آموز به دلیل نقص در نحوه بیان، از گفتن دانسته‌ها واهمه داشته باشد، این موضوع اگر چه در همه دروس مصداق دارد اما در تاریخ به جهت وجود اسامی ثقیل افراد و مکان‌ها، قدری مبرهن‌تر به نظر می‌رسد.

وقتی دانش‌آموزان به صورت حضوری و فیزیکی در کلاس‌های درس حاضر هستند، معلمان می‌توانند نسبت به سلامت و شرایط خُلقی و روحی آنان درک بهتر و عمیق‌تری کسب کنند در حالی که بندرت امکان دارد از راه دور و پشت یک صفحه نمایشگر بتوان احساسات و شرایط روحی و سلامت دانش‌آموزان را که تأثیر مستقیم بر یادگیری آنها دارد، دریافت.

- پرسش و پاسخ شفاهی در حین تدریس درس تاریخ؛ یکی دیگر از راه‌های سنجش فراگیران است که به تسلط فراگیر بر مطلب و رفع ابهامات کمک می‌کند، این مسئله در فضای مجازی به جهت اختلال مکرر در صدا و تصویر، تمرکز استاد بر محتوای تدریس را با مشکل مواجه کرده، نمره‌دهی، توزیع عادلانه سؤالات و عینیت اعتبار سؤال را مختل می‌نماید.

- تعبیه کارپوشه الکترونیکی درس تاریخ؛ که اطلاعات یادداشت‌های روزانه مربوط به پیشرفت یادگیری یادگیرنده، یادداشت‌های حاصل از کنفرانس‌ها و متون مورد مطالعه، خودتأملی‌های مرتبط با فرآیند یادگیری، ارزشیابی‌های همکلاسان از کار یا فعالیت، سؤالات مهم و نتایج یادگیری ثبت می‌شود تا یادگیرنده، معلم یا والدین با بررسی آن میزان پیشرفت تحصیلی، تغییر نگرش‌ها یا رفتارهای او را ارزشیابی نمایند (موریتو و همکاران، ۲۰۰۶: ۸۸-۸۹). به گواه صحبت‌های سایر همکاران، بررسی این پوشه‌ها، زمان زیادی صرف می‌کند، مطالب ممکن است ناخوانا بوده، فایل‌های ارسالی شباهت زیادی داشته باشند یا حتی قابل استفاده نباشند که همه این‌ها نمره‌دهی را با مشکل مواجه می‌سازد.

- ارزشیابی چندگانه یا ترکیبی درس تاریخ؛ که اگر چه بیش از دیگر سیاق‌های ارزشیابی، قابل استفاده است اما ایراداتی همچون زمان بر بودن، عدم آشنایی فراگیران با همه گزینه‌های آن، مطلع نبودن دانش‌آموزان از شیوه‌های مختلف آزمون‌ساز، خوانده نشدن پسوند یا پیشوندهای خاص آزمون‌ها در بعضی از موبایل‌ها یا لپ‌تاپ‌ها، باز نشدن برخی از لینک‌های ارسالی، اختلال تقریباً همیشگی پیام‌رسان شاد یا دانلود نشدن و ارسال ناموفق عکس‌ها و فایل‌ها را به همراه دارد.

مزایای آزمون در فضای مجازی

به نقل از دانشیار پژوهشگرده برنامه‌ریزی درسی خانم دکتر اشرف السادات شکر باغانی در مقاله آموزش مجازی از نوع معکوس پیامد شیوع ویروس کرونا و تعطیلی آموزش مدرسه‌ای (تاریخ ۲۴ فروردین، ۱۳۹۹ - سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی). برگزاری آزمون درس تاریخ در فضای مجازی در کنار همه ایرادات با محاسنی همراه است. از جمله؛

- **عدم نیاز به مکانی خاص؛** آموزش مجازی متحرک می‌باشد، مدرس و ممتحن در هر فضا و شرایطی، حتی در محیط منزل و بدون لباس رسمی می‌تواند پای سیستم در اختیار خود بنشیند و کار را شروع کند.
- **شکسته شده مرز برگزاری آزمون در ساعت خاص؛** از صبح زود تا پاسی از شب، بنا به اتفاق نظر مدرس و ممتحن، امکان برگزاری جلسه آزمون هست. هر چند بنا به اعتقادی، آموزش آنلاین که می‌تواند در هر ساعتی از شبانه‌روز و با هر میزان توقف و فاصله صورت گیرد، از نظم و تعادل منظم مدارس خارج شده و دانش‌آموزان را دچار بی‌برنامگی و حواس پرتی می‌کند، و این موضوع در بحث برگزاری آزمون نیز به خوبی مشهود است.
- **امکان برگزاری آزمونک‌های متعدد؛** اگر تا پیش از کونا و در شرایط عادی، فقط یک آزمون میان ترم آن هم به سختی برگزار می‌شد، اما حالا زمینه برای گرفتن امتحان در هر جلسه مهیاست
- **هماهنگی آموزش آنلاین با زندگی دیجیتال دانش‌آموزان؛** با همه‌گیر شدن استفاده از اینترنت و حضور همیشگی در فضای مجازی، آموزش آنلاین به نوعی تفریح برای دانش‌آموزان تبدیل شده است.
- **تقویت حس اعتماد به نفس در معلم، دانشجو یا دانش‌آموز؛** بسیاری از ابزارهای مرتبط با فضای مجازی و آموزش آنلاین، ظاهری جذاب و مفرح دارند و همین موضوع هم دانش‌آموزان را ترعیب می‌کند که مطالب دشوار را از طریق بسیار خوشایندتر و سرگرم‌کننده‌تری بیاموزند، و مهمتر این که با از بین رفتن ترس از دوربین و webcam و فایل صوتی، حس اعتماد به نفس دانش‌آموزان، معلمان، دانشجویان و اساتید، به مرور افزایش یافته است.
- **طراحی سؤالات اختصاصی برای هر دانش‌آموز یا دانشجو؛** سؤالات با مدت زمان محدود ارائه می‌شود و شرایط سؤال و جواب به شکل تماس تصویری نیز مهیاست.
- **بهره برداری از تکنیک‌های آموزشی و ارزشیابی‌های متعدد؛** با ذکر این نکته که امکان ارائه اغلب تکنیک‌ها در کلاس‌های حضوری فراهم نیست، تعدادی از روش‌های آموزش به حلت مجازی در ادامه می‌آید؛

۱- تکنیک برداشت دانش آموز از ضرب المثل؛ در این حالت بچه ها مَثَل‌ها و مَثَل‌ها را با آموخته‌های کلاسی می‌آمیزند.

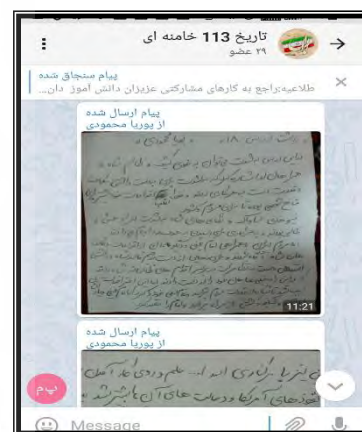
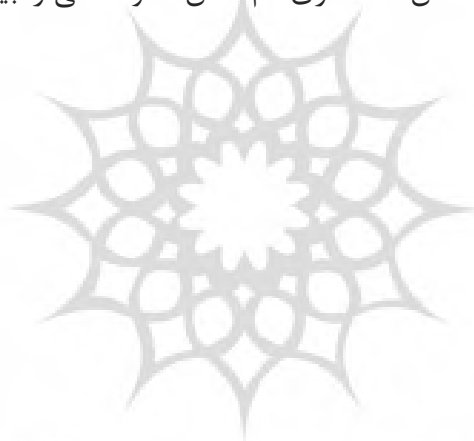
۲- تکنیک ارائه خلاصه درس یا چند سؤال توسط چند نفر به صورت انتخابی در قالب فایل صوتی؛ در این حالت، درس مرور شده و چون قرار است یکی از دانش‌آموزان یا دانشجویان از دیگر بچه‌ها پرسیده شود، تمرکز کامل فراگیران را به همراه دارد.

۳- تکنیک طراحی و پاسخ سؤال در چت گروه شاد؛ در این تکنیک، بخشی از تکالیف ارزشیابی، به طرح سؤال توسط یادگیرندگان اختصاص داده می‌شود و آن‌ها بر اساس فهم خود از موضوع، سؤالاتی را ارائه می‌کنند (بدفورد، جرج و کلینتون، ۲۰۰۹).

۴- تکنیک بیان خلاصه درس یا پاسخ سؤالات روی کاغذ و ارسال آن در زمان مشخص؛ از آن جایی که اسامی فرآر هستند و ممکن است در اولین واگویه‌ها در ذهن افراد نمانند، خلاصه‌نویسی بعد از ارائه یک بخش از درس و ارائه آن در زمانی محدود و مشخص، ماندگاری نام مکان‌ها و اسامی را بیشتر می‌کند.

۵- تکنیک طراحی چند سؤال از درس و پاسخ به آنها، در این شیوه از بچه‌ها می‌خواهیم بلافاصله بعد از اتمام تدریس؛ چند تا سؤال از مطالب ارائه شده طراحی کنند و پاسخ آن را از دیگران بخواهند. این شیوه، هم به تمرکز فراگیر در کلاس و هم در به ذهن سپردن اسامی، خیلی کمک می‌کند.

۶- تکنیک گوش دادن به فیلم و درج برداشت خویش در قالب ویس یا نوشتن روی کاغذ و ارسال آن؛ امکان بسیار خوبی که تدریس در فضای مجازی فراهم کرده، این است که می توان با ارائه فیلم‌هایی مرتبط با موضوع درس، به ارتقاء سطح یادگیری فراگیران کمک کرد. تجربه هم نشان داده آموخته های بصری به لحاظ جذابیتی که دارند، مانا ترند. این موضوع در درس تاریخ که نمایش اتفاقات گذشته را به همراه دارد، مورد اقبال اغلب دانش آموزان و دانشجویان است.

۷- تکنیک آنچه فرا گرفته‌اید در زندگی روزمره شما چه کاربردی دارد؛ در این شیوه از بچه‌ها می‌خواهیم آن چه از گذشته شنیده‌اند و در بحثی خاص فرا گرفته‌اند، به زندگی امروز خود ربط داده یا آن را با شرایط موجود مقایسه کنند، بچه‌ها می‌بایست برداشت‌های خود را در قالب فایل صوتی یا تصویری ارسال نمایند، این شیوه، اصل "تاریخ تکرار می‌شود" را به خوبی به فراگیران گوشزد می‌کند و آنها درس عبرت‌ها را بهتر فرامی‌گیرند.

۸- **تکنیک ارائه خلاصه موارد جلسه قبل** در قالب فایل صوتی یا به صورت برخط توسط یک دانش‌آموز یا دانشجو در ابتدای ساعت؛ این سیاق، یکی از بهترین شیوه‌ها برای مرور درس‌هاست و چون فراگیر در مقابل دیگر بچه‌ها به ارائه اطلاعات می‌پردازد یا صدای خود را پخش می‌کند، به تقویت حس اعتماد بنفس فرد کمک کرده و به ادای بهتر واژگان و اسامی می‌انجامد.

۹- **تکنیک زنده شفاهی در پلتفرم ادوب کانکت و...؛** که در این شیوه پاسخ توسط دانشجویان یا دانش‌آموزان شنیده می‌شود و به شکل کلاس حضوری، امکان داوری پاسخ‌ها توسط دیگران فراهم است.

۱۰- **تکنیک شواهد یادگیری؛** از دانشجو یا دانش‌آموز خواسته می‌شود خلاصه واحد یادگیری را به صورت شبکه مفهومی بکشد، شبکه مفهومی و درختواره، مجموعه‌ای از واژگان مهم و کلیدی درس تاریخ را با تمام عبارتهای مرتبط اصلی، فرعی و وابسته به نمایش می‌گذارد و در قالب این شیوه، می‌توان بازی با کلمات را در بازه‌های کوتاه در فضای کلاس مجازی انجام داد.

۱۱- **تکنیک طراحی اسلاید؛** طراحی اسلاید از طریق نرم‌افزار پاورپوینت، یکی از برجسته‌ترین ابزارهای سمعی و بصری جهت ارائه و سخنرانی است. در یک فایل ارائه پاورپوینت، می‌توان از فیلم، صدا، تصویر، انیمیشن، جدول و اشکال مختلف برای بهتر رساندن مطلب استفاده کرد، لذا به جهت جذابیتی که دارد، راهکار خیلی مناسبی برای ارائه کار عملی فراگیر می‌باشد.

۱۲- تکنیک طراحی گیف؛ از آن جایی که اغلب دانش‌آموزان و دانشجویان به اقتضای سن، علاقه زیادی به کار با گوشی همراه دارند، طراحی گیف یا عکس متحرک هم می‌تواند ضمن این که زمینه‌های سرگرمی آنها را فراهم کند، در شناخت مکان‌ها و نام‌های تاریخی جذابیت ایجاد نماید، به این ترتیب از فراگیران خواسته می‌شود یک شخصیت خاص را در حالت‌های مختلف به نمایش بگذارد.

۱۳- تکنیک تدریس یک واحد یادگیری

۱۴- تکنیک طراحی چند سؤال از موضوع یا درس، در نظر سنجی آزمون پیام رسان شاد؛ این نوع ارزیابی اعتبار و جایگاه فردی دانش‌آموزان مشارکت‌کننده در بحث را افزایش می‌دهد و انتقال تجربه و راهنمایی را به همراه خواهد داشت. تحقیقات نشان داده‌اند، شرکت‌کنندگان در ارزیابی همسال سنجی توانسته‌اند به دنبال توضیحات ارائه شده، با دقتی مشابه گروه مدرسان، همسالان خود را ارزیابی کنند (ترشیزی، ۱۳۹۶).

۱۵- تکنیک طراحی نمودار و جدول تاریخی؛ که پرواضح است با خلاصه نویسی در قالب نمودار و جدول، سطح ماندگاری بیشتر می‌شود.

۱۶- آزمون کوتاه و برادر درسی به صورت دو به دو بین دانش‌آموزان؛ در این نوع ارزیابی امکان تشویق و تحریک یادگیرنده فراهم می‌شود. تعهد و مسئولیت‌پذیری دانش‌آموزان به دلیل رویا- رویی با همکلاسی‌های خود افزایش پیدا می‌کند، قضاوت و نظارت راحت تر صورت خواهد گرفت، اگر چه زمان برآست و گاهی موجب قضاوت ناعادلانه می‌شود و ارزیابی در سطوح بالاتر را شامل نمی‌شود (رضوی، ۱۳۹۵: ۷۴-۴۹)

۱۷- استفاده از سایت‌های آزمون‌ساز؛ این سایت‌ها، سختی کار را کمتر کرده‌اند و روش‌های مناسب و متعددی را برای ارائه آزمون‌ها در حالت‌های مختلف ارائه می‌نمایند. استفاده از پلتفرم‌های مجازی مانند Adobe Connect ، sky Room ، bigbluebutton، نرم افزار Camtasia با صوت و تصویر، پیام رسان eitaa، شاد و... لینک ارسال سؤال و پاسخ در زمان معین (فرم نگار، دی جی فرم).

۱۹- تکنیک طرح سؤال در پایان آموزش؛ در این حالت، از فراگیران پرسیده می‌شود که چه چیزی از درس یاد گرفته‌اند؟ در ادامه دوست دارند چه مطالب دیگری را یاد بگیرند؟ درباره درس امروز چه سؤالاتی دارند؟

نکات پایانی

علاوه بر همه مزایا و معایبی که در این مطلب اشاره شد، این موارد را هم می توان اضافه کرد:

- ممکن است دانشجو یا دانش آموز موبایل یا لپ تاپ را بدون حضور واقعی، به صورت آنلاین نگه دارد یا حتی از ظرفیت والدین یا شخص دیگری برای اعلام حضور در کلاس و پاسخ به سؤالات کلاس استفاده نماید.

- تکثیر فایل های صوتی و تصویری متعدد در فضای مجازی از تپق ها یا عکس و فیلم هایی با ظواهر نامناسب یا حضور ناگهانی شخصی از اعضای خانواده یا ... به نوعی حرمت ها را زیر سؤال برده است.

- درصد پذیرش و جذب دانشجو در بعضی دانشگاه ها در دوران کرونا به شدت افزایش پیدا کرده، به نوعی که کلاس های درس ۱۵ نفری، چندین برابر شده و تصور استفاده از ظرفیت دیگران برای حضور در کلاس های آنلاین و حتی در آزمون ها، مشوقی برای جذب دانشجویان شده است که بدون تردید ادامه این روند، بر سطح آموخته های فارغ التحصیلان و تربیت نیروی انسانی کارآمد، تأثیری نامطلوب دارد.

منابع و مآخذ

- سیف، علی اکبر (۱۳۷۶)، روش‌های اندازه‌گیری و ارزشیابی آموزشی، نشر دوران، تهران.
- کیامنش، علیرضا (۱۳۷۴)، روش‌های ارزشیابی آموزشی، انتشارات پیام نور، تهران.
- اصغری، ملیحه (۱۳۹۹)، «سنجش در آموزش‌های غیرحضوری»، رشد معلم، دوره سوم، شماره: ۳.
- ترشیزی، سعید (۱۳۹۶)، «بررسی مناظره به‌عنوان یک روش جدید آموزش اخلاق پزشکی از طریق همسالان، و تأثیر آن بر نحوه استدلال اخلاقی دانشجویان علوم پزشکی»، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، دانشکده مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی.
- رضوی عبدالحمید. (۱۳۹۵)، «مؤلفه‌های سه‌گانه ارزشیابی توصیفی: بازخوردها، خودسنجی و همسال‌سنجی»، فصلنامه آموزش و ارزشیابی (علوم تربیتی). زمستان ۱۳۹۵. دوره ۹. شماره ۳۶.
- سراجی، فرهاد (۱۳۹۳). «ارزشیابی در فضای مجازی». دانشنامه ایرانی برنامه درس، صفحات (۱-۵).
- محمدپور زرنندی، حسین؛ طباطبایی مزداآبادی، سیدمحسن (۲۰۱۳)، «راهنمای الگوی اجرایی خودارزیابی در سازمان‌های بزرگ»، فصلنامه علمی-پژوهشی اقتصاد و مدیریت شهر.
- Implementing Technology to Prevent Online Cheating, «A Case Study at a Small Southern Regional University (SSRU)». *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching*, ۵(۲), ۲۳۰-۲۳۸.
- Morimoto. Y., Ueno. M., Kikukawa. I., Yokoyama. S & Miyadera. Y (۲۰۰۶). «Formal Method of Description Supporting Portfolio Assessment». *Educational Technology & Society*, ۹ (۳), ۸۸-۹۹.

- Marriott.P(۲۰۰۹).« Students' evaluation of the use of online summative assessment on an undergraduate financial accounting module». *British Journal of Educational Technology*. ۴۰ (۲). ۲۳۷-۲۵۴

Lived experience: Corona and teaching history lessons

Abstract:

The purpose of this research is showing the impact of corona virus release on history teaching, Because we were suddenly faced with a situation that we feared for e-learning because we had very little information about it and also there was no infrastructure for it, so little by little wanted or unwanted we started to use it. Despite all these disadvantages, we can also express some advantages about it, Among other things the teaching of history moved away from a particular place, The holding of the test was changed at a certain time, And the base of various tests was provided, It also boosted the sense of confidence in the teacher and the student. As a result, we gradually became acquainted with various learning and assessment techniques, including: taking proverbs, presenting lessons in the form of audio files, paper, asking and answering questions, listening to videos or audio files, and understanding about it, the impact of the learned topic on personal life, expressing the topic in the form of a conceptual network, historical table, slide, gif, teaching a learning unit, learning with the help of classmates, and the using different test platforms, And finally, What did you learn after the training? What would you like to learn? What questions do you have about today's lesson? These are parts of teaching and evaluating history lessons during the Corona.

Keywords: Corona, History education, Impact, Disadvantages and advantages, Evaluation